

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

DDP-II.6213.32.2022.MM

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Piotr Ostrowski
Przewodniczący
Ogólnopolskiego Porozumienia
Związków Zawodowych

Szanowny Panie Przewodniczący,
w odpowiedzi na pismo z dnia 24 listopada 2022 r. ws. pogarszającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, skierowane do Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego, a przekazane do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej poniżej przedstawiam informację o działaniach Rządu RP podejmowanych we wskazanych obszarach.

Misją Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej jest tworzenie podstaw dla podnoszenia jakości życia w zakresie spraw rodziny, pracy i zabezpieczenia społecznego. Dlatego też, MRiPS dostrzegając problemy osób borykających się z problemami dnia codziennego podejmuje cały wachlarz działań mających na celu poprawę ich sytuacji bytowej.

Odnosząc się do obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej kraju, należy wskazać, że według danych GUS zasięg ubóstwa skrajnego ogółem w Polsce w 2021 r. wyniósł 4,2%. W przypadku gospodarstw domowych pracowników odnotowano jeszcze niższą wartość – 3,8%, natomiast 3,2% w przypadku gospodarstw domowych emerytów. Znaczący spadek tego wskaźnika nastąpił w 2016 roku i od tego czasu utrzymuje się na poziomie pomiędzy 4,2% a 5,4% dla gospodarstw domowych ogółem, dla gospodarstw domowych pracowników – od 3,3% do 4,7%, a dla gospodarstw domowych emerytów – od 3,2% do 4,6%.

Należy jednak zauważyć, że GUS szacuje wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w oparciu **o wydatki, nie zaś o dochody**. Warto podkreślić, że **dochody na osobę znacznie przewyższają wydatki gospodarstw domowych, w tym gospodarstw skrajnie ubogich**. Może to oznaczać, tak jak to miało miejsce w 2020 r., że mimo wzrostu zamożności gospodarstw domowych (mierzonej poziomem realnego dochodu rozporządzalnego), poziom wskaźników ubóstwa będzie odbiegał od rzeczywistości.

Należy również nadmienić, że nawet subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych sukcesywnie się poprawia. Według danych GUS, w 2021 roku 53,1% gospodarstw domowych ogółem oceniało swoją sytuację jako bardzo dobrą lub dobrą **(o 24,6 p.p. więcej niż w 2015 roku)**. Jeszcze wyższą wartość odnotowano dla gospodarstw domowych pracowników – 60,2% (o 27,9 p.p. więcej niż 2015 roku). Natomiast w przypadku gospodarstw domowych emerytów wartość ta wynosiła 41,8% (o 19,0 p.p. więcej niż w 2015 roku).

W odniesieniu do poruszanych kwestii dotyczących zgłaszania przez przedsiębiorców likwidacji miejsc pracy uprzejmie wyjaśniam, że Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej monitoruje sytuację w zakresie zgłoszeń zwolnień grupowych, w tym zwolnień monitorowanych. Z informacji przekazanych przez urzędy pracy wynika, że w całym

2022 r. pracodawcy zgłosili zamiar zwolnienia grupowo prawie 21 tys. pracowników (co 6 przypadek dotyczył zmiany warunków pracy lub płacy) i zwolnili grupowo 18,4 tys. osób. W ciągu 12 miesięcy 2021 r. pracodawcy zapowiedzieli zwolnienia 32,8 tys. pracowników, a zwolnili 16,5 tys. Tym samym skala zgłoszeń w 2022 r. była znacząco niższa rok wcześniej (o ok. 36%). Nadal jednak zapowiadane zwolnienia były ponad 3-krotnie niższe niż w 2020 r. i ponad 5-krotnie niższe niż w 2009 r. (ostatni kryzys). Z kolei zrealizowane w 2022 r. zwolnienia grupowe były 1,5-krotnie niższe niż w 2020 r. i prawie 4 razy niższe niż w 2009 r.

Należy podkreślić, że resort pracy podejmuje również szereg działań związanych ze wspieraniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, które utraciły miejsca pracy. Na mocy przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, pracownicy, którzy zostali zwolnieni, mogą skorzystać ze wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej oferowanego przez powiatowe urzędy pracy, obejmującego m.in.: pomoc w znalezieniu pracy, doradztwo zawodowe, szkolenia.

Odnosząc się do kwestii wzrostu płacy minimalnej należy zauważyć, że problematykę dotyczącą minimalnego wynagrodzenia za pracę reguluje ustawa z dnia 10 października 2020 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę jest ustalana z uwzględnieniem występujących w danym okresie uwarunkowań społeczno-gospodarczych, w tym prognozowanych i faktycznych wielkości makroekonomicznych, jak np. prognozowany wskaźnik cen tj. średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty do opracowania projektu ustawy budżetowej.

Rząd konsekwentnie poprawia sytuację pracowników, którzy dostają najniższe wynagrodzenie. Od 1 lipca 2023 r. minimalne wynagrodzenie za pracę **wzrosło w porównaniu do 2015 r. o 1850 zł, czyli o ok. 105,7%**. Szacuje się, że ok. 3 mln osób otrzyma wyższe wynagrodzenie.

W zakresie polityki rodzinnej, która jest jednym z najważniejszych obszarów działania obecnego rządu, znacząco i stale rozszerzana jest pomoc dla rodzin z dziećmi. W 2016 r. wprowadzony został program „Rodzina 500+”, który bezsprzecznie jest największym programem społecznym po transformacji ustrojowej w Polsce. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze ma charakter powszechny i przysługuje w wysokości 500 zł miesięcznie na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, niezależnie od dochodu rodziny.

W 2018 r. wprowadzony został kolejny komponent kompleksowej i długofalowej polityki rodzinnej, jakim jest program „Dobry start”. Program ten z założenia ma na celu wyrównywanie szans wśród uczniów i ma powszechny charakter, dlatego wsparciem z programu zostały objęte rodziny z dziećmi na utrzymaniu w wieku szkolnym bez względu na dochód. Świadczenie dobry start w wysokości 300 zł przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Na dziecko niepełnosprawne, uczące się w szkole, świadczenie przysługuje do ukończenia przez nie 24. roku życia.

Realizacja programu „Rodzina 500+” i „Dobry start” to nie jedyne działania rządu w obszarze polityki rodzinnej. Obecny rząd znacząco rozszerza pomoc dla rodzin – w 2022 r. wprowadzono nowe instrumenty finansowe wsparcia rodzin w postaci rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz dofinansowania do pobytu dziecka w instytucji opieki dla dzieci do lat 3.

Rodzinny kapitał opiekuńczy jest świadczeniem wypłacanym rodzicom na pokrycie kosztów opieki nad drugim dzieckiem w okresie od 12. miesiąca życia tego dziecka do końca miesiąca w którym dziecko to kończy 35. miesiąc życia. W sumie to 12 tys. zł wsparcia, a rodzice sami

wybierają, czy chcą otrzymywać po 1 tys. zł miesięcznie przez rok, czy po 500 zł miesięcznie przez dwa lata.

Zwiększanie dostępności terytorialnej miejsc opieki nad dziećmi jest kluczowym elementem obecnie realizowanej polityki rodzinnej. Na przestrzeni ostatnich lat jest obserwowany wyraźny wzrost liczby instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – w 2015 r. odsetek dzieci objętych opieką wynosił 12,4 % a w 2021 r. system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 obejmował już 28,8% dzieci w skali kraju. Dlatego też uzupełnieniem rodzinnego kapitału opiekuńczego jest dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Dofinansowanie wynosi 400 zł miesięcznie na dziecko, które uczęszcza do instytucji opieki i nie korzysta z rodzinnego kapitału opiekuńczego. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2022 r. To rozwiązanie ma w znacznej mierze odciążyć finansowo rodziców, którzy wybrali dla swoich dzieci instytucjonalną opiekę.

Rozwój systemu opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku do lat 3 polegający na zwiększaniu liczby miejsc opieki oraz zwiększaniu dostępności terytorialnej (szczególnie w gminach gdzie nie powstały dotąd żadne miejsc opieki) powoduje przede wszystkim stworzenie warunków ułatwiających powrót do pracy rodzicom z małymi dziećmi. Instytucje opieki zapewniając wysokiej jakości opiekę umożliwiają rodzicom podjęcie decyzji o powrocie do pracy, co bezpośrednio przekłada się na zwiększenie budżetów gospodarstw domowych. Ważne jest również, by opieka instytucjonalna poza dostępnością terytorialną i wysoką jakością opieki odznaczała się także niewygórowanymi kosztami po stronie rodziców, co także zapewni nowa formuła programu „MALUCH+” 2022–2029 poprzez dofinansowywanie nowych miejsc opieki, które powstaną w ramach Programu, co spowoduje zmniejszenie opłat rodziców o ok. 837 zł miesięcznie.

Dodatkowymi działaniami jest również rządowa inicjatywa dla rodzin wielodzietnych, czyli Karta Dużej Rodziny, która zapewnia zniżki i dodatkowe uprawnienia dla rodzin z co najmniej trójką dzieci zarówno w instytucjach publicznych, jak i firmach prywatnych.

Należy również wskazać, że od 1 października 2020 r. podwyższone zostało kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z funduszu alimentacyjnego do wysokości 900 zł. Ponadto, wprowadzono stały mechanizm wzrostu kwoty tego kryterium dochodowego. Obecnie przeprowadzana jest po raz pierwszy waloryzacja kwoty kryterium dochodowego w oparciu o ww. zasady. Przewidywana nowa kwota kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego będzie wynosiła 1209 zł. Kryterium to po raz pierwszy będzie miało zastosowanie przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kolejny okres świadczeniowy, zaczynający się 1 października 2023 r. Dodatkowo, przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wprowadzono tzw. mechanizm „złotówkę za złotówkę”. Mechanizm ten zakłada, że przekroczenie przez osobę uprawnioną progu dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, nie skutkuje automatycznie utratą prawa do tych świadczeń, ale osoba taka co do zasady będzie mogła otrzymać świadczenie, pomniejszone o kwotę przekroczenia kryterium dochodowego.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę również na pomoc jaka została skierowana do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Podstawowym świadczeniem dla osób pełnoletnich, całkowicie niezdolnych do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki jest renta socjalna. Wysokość renty socjalnej była stopniowo podwyższana. W 2015 r. wynosiła 739,58 zł, a od 1 marca 2023 r. wynosić będzie 1588,44 zł. Oznacza to wzrost o prawie 115% w porównaniu do 2015 r.

Ponadto osoba z niepełnosprawnościami lub jej opiekun może otrzymać wsparcie w postaci:

- zasiłku pielęgnacyjnego (215,84 zł miesięcznie) - przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat.
- świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (do 500 zł. miesięcznie) - tzw. 500+ dla osób niepełnosprawnych,
- Świadczenia pielęgnacyjnego - przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, którzy sprawują opiekę nad osobą niepełnosprawną. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego na przestrzeni ostatnich 9 lat uległa znaczącemu wzrostowi- **z 1200 zł/m-c w 2015 r. do 2458 zł/m-c począwszy od 1 stycznia 2023 r.** Świadczenie pielęgnacyjne jest obecnie najwyższym świadczeniem z zabezpieczenia społecznego, w całości finansowanym z budżetu państwa, niezależnym od spełnienia kryterium dochodowego.

Dla polityki społecznej państwa istotna jest również ochrona seniorów przed ubóstwem.

Od 2015 r. do 2021 r. najniższa emerytura wzrosła o ponad 42%, a w odniesieniu do 2022 r. wzrost najniższej emerytury (od 2015 r.) to ponad 52%. W odniesieniu do 2023 r. wzrost ten wyniesie ponad 80%.

Od 2019 r. corocznie wypłacana jest 13. emerytura dla wszystkich emerytów i rencistów.

W listopadzie 2021 r. po raz pierwszy wypłacona została 14. emerytura.

W 2022 r. emeryci i renciści otrzymali podwyżki w ramach corocznej waloryzacji świadczeń. Wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2022 r. wyniósł **107,0%**. W kwietniu ub. r. wypłacona została 13. emerytura. W 2022 r. uprawnionym osobom, których wysokość świadczenia nie przekraczała kwoty 4188,44 zł. została również wypłacona 14. emerytura. W ubiegłym roku kwoty 13. i 14. emerytur zostały zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych. Podkreślić należy, że kwota 13. i 14. emerytury nie podlega potrąceniom i egzekucjom, nie jest też wliczana do dochodu. Nie ma zatem wpływu na uprawnienia osób ubiegających się o świadczenia, dodatki, zasiłki, pomoc lub inne wsparcie (np. ulga rehabilitacyjna, dodatek osłonowy).

Należy podkreślić, że od 1 marca 2023 r. najniższa emerytura, renta socjalna i renta rodzinna wzrosną z 1338,44 zł do 1588,44 zł, tj. o 18,68%. Wzrosnie także – między innymi - kwota świadczenia przedemerytalnego do 1600,70 zł miesięcznie oraz miesięczny próg wysokości świadczeń uprawniający do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (tzw. 500+ dla niepełnosprawnych) do 2157,80 zł.

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem rozwiązań mających na celu wprowadzenie corocznej wypłaty tzw. 14. emerytury, tj. kolejnego – obok 13. emerytury - dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów.

Od marca 2019 r. wypłacane jest Rodzicielskie Świadczenie Uzupełniające – tzw. Program Mama 4+. Ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym ma na celu uhonorowanie i docenienie okresu wychowywania dzieci. Rodzicielskie świadczenie uzupełniające ma zapewnić minimalny dochód osobom, które by wychowywać dzieci w rodzinach wielodzietnych nie podjęły zatrudnienia, bardzo często z przyczyn niezależnych od siebie, lub z niego zrezygnowały, i z tego powodu nie nabyły prawa do emerytury lub nie wypracowały emerytury w wysokości najniższej. Świadczenie wypłacane jest z budżetu

państwa dla mam, ale także w niektórych przypadkach ojców, którzy wychowali przynajmniej 4 dzieci. Rodzicielskie świadczenie uzupełniające wspiera obecnie ok. 72 tys. osób.

Od 1 stycznia 2022 r. zostały wprowadzone, w ramach reformy systemu podatkowego korzystne również dla emerytów i rencistów rozwiązania. Podniesiona została kwota wolna od podatku do 30 000 zł, co oznacza dla emerytów i rencistów pobierających świadczenia do 2500 zł miesięcznie, emeryturę lub rentę wolną od podatku dochodowego od osób fizycznych. Dzięki temu rozwiązaniu, blisko 70% emerytów przestanie płacić podatki a na reformie skorzysta ponad 90% emerytów. Emeryci o wyższych świadczeniach zapłacą podatek tylko od kwoty przekraczającej 2,5 tys. zł. Od 1 lipca 2022 r. stopa procentowa podatku dochodowego od osób fizycznych została zmniejszona z 17% do 12%. Na tym rozwiązaniu skorzystają wszyscy emeryci i renciści, których świadczenia przekraczają 2,5 tys. zł.

Ponadto emeryci i renciści mogą skorzystać z dodatków osłonowych czy też złożyć wnioski o dodatek energetyczny.

Dodatkowo Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej realizuje programy wsparcia, które przyczyniają się do poprawy bytowej polskiego społeczeństwa:

- Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023 zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji w celu zjedzenia gorącego posiłku, przyznania świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.
- Program „Opieka 75+”, którego celem jest rozwój i poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych zarówno dla osób samotnych, jak również pozostających w rodzinach, będących w wieku 75 lat i więcej.
- Program Korpus Wsparcia Seniorów – edycja 2023 r., którego celem jest zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy, wpisujących się we wskazane w programie obszary oraz poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”.
- Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”, który ma charakter uzupełniający wobec ustawowych obowiązków samorządów gmin w zakresie przeciwdziałania bezdomności, a także charakter wspierający działalność podmiotów uprawnionych, funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
- Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Od zależności ku samodzielności”, którego głównym celem jest umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły, które własnym staraniem, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości nie są w stanie samodzielnie ich pokonać.
- Program rozwoju rodzinnych domów pomocy, zwiększający ofertę wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, polegającą na świadczeniu usług opiekuńczych i bytowych w małych i kameralnych placówkach, jakimi są rodzinne domy pomocy, zakładający wsparcie finansowe samorządów gminnych w kosztach jakie ponoszą za pobyt osób skierowanych do rodzinnych domów pomocy, jak również tych jednostek.
- W ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” samorządy wspierane są w tworzeniu mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Rozwijana jest także sieć

ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz osób ze spektrum autyzmu.

Jak wynika z powyższego, mając na względzie obecną sytuację gospodarczą w kraju rząd Zjednoczonej Prawicy podejmuje szereg działań mających na celu nieustanne wspieranie rodzin, osób najuboższych, osób w trudnej sytuacji życiowej czy poszukujących pracy. Dokłada wszelkich starań, by udzielane wsparcie dla Polek i Polaków w jak największym stopniu odpowiadało na ich potrzeby oraz było dostosowane do zmieniającej się sytuacji. Zapewniam Pana Przewodniczącego, że działania te będą kontynuowane.

Z wyrazami szacunku
wz. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej
Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (BPRM.5161.3.4.2022)